СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 254. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 31-го жовтня 1935. — VOL. XLIII. No. 254. Jersey City, N. J., Thursday, October 31, 1935. THREE CENTS

ЗАКОНОДАВСТВО ВІДБУДОВИ ЗАГРОЖЕНЕ ПОЗВАМИ

ВАШИНГТОН. — Американський уряд має тепер немало клопоту з обороною ріжних законів про відбудову краю, ухвалених на останній сесії конґресу.

У федеральнім суді Колюмбійської Округи ведеться процес за те, чи закон Ґофія про промисл мягкого вугля відповідає американській конституції, бо підприємство „Картер Ковл Ко.” не хоче його виконувати, бо, мовляв, він забирає власність горожан на державу.

Проти закона про достроєння рільництва, а головно його постанови про податок від консервованої поживи, внесено досі в ріжних судах 108 позвів, і їм нема кінця.

Відомо, ці процеси здержують сильно акцію уряду коло відбудови.

КЛОПОТИ УРЯДУ З ПРАВАМИ ФИЛИПИНСЬКИХ ОСТРОВІВ.

МАНІЛА. — Незадовго мається відбути тут, у столиці нової Филипинської републики, інавґурація Мануеля Кесона як першого президента новосформованої домінії під опікою Злучених Держав. При вирішуванню програми врочистости прийшлося вирішити питання, що хоча дрібне на погляд, виросло скоро до величини першої ваги. Йде саме за те, скільки разів мається стріляти на привіт Кесонови, а скільки разів на привітанню представників уряду Злучених Держав.

Филипинці домагаються, щоб їх президентови віддати 21 гарматніх вистрілів, як начальникови суверенної держави. Стільки саме вистрілів віддано би теж на честь президента Злучених Держав, якби він був приявний. Його заступникам стільки не належиться, кажуть Филипинці. Якби представники Злучених Держав дістали теж 21 вистрілів, то це, на думку Филипинців, значилоб, що Америка розтягнула свою опіку над заграничним урядом, за який вона признала уряд Филипинів.

На те Американці кажуть, що, не дивлячися на признання островів републикою, американський уряд покищо все ще має начальну опіку над островами.

РЕКЕТІРСТВА БЕЗ КІНЦЯ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — Ще в Ню Йорку не покінчилося слідство над усякого роду рекетірствами, а вже стейтовий уряд став натискати на суд, щоби поставити під суд новий рекет, який відкрито в звязку з перегонами в Саратоґа Спринґз. Кажуть урядові дослідники, що коло цих кінських перегонів розвинувся рекет, що дає нібито тайні, а достовірні інформації („типс”), як ґрати в коні, а на ділі тільки грабує легкодушних людей.

Уряд каже, що цею штучкою рекетіри видурюють від людей три міліони долярів на рік.

ҐЕНЕРАЛ ДЖАНСОН СТАВ „ЦАРЕМ” ДАМСЬКОГО КРАВЕЦЬКОГО ПРОМИСЛУ.

НЮ ЙОРК. — Ґенералови Джансонови, що зрікся недавно високих посад у федеральнім уряді, запропоновано стати „царем” промислу виробу жіночого одягу.

Пропозицію зробив йому „Обєднаний союз фабрикантів одежі”, що обєднує коло 2,000 фабрикантів дамського одіння. Зачувати, що йому запропоновано за те річну платню в сумі 60,000 долярів.

ЗИМОВІ ЗАВЕРУХИ ВЖЕ НАВІСТИЛИ ПІВНІЧНО-ЗАХІДНЮ ЧАСТИНУ АМЕРИКИ.

СІЕТЛ (Вашинґтон. — Північно-західню частину Злучених Держав навістили холоди, яких не памятають найстарші люди. Буря загнала на беріг у Пюджет Савнд два рибацькі судна. У Сіетлі температура впала до 12 ступнів Фаренгайта понижче зера.

Рівночасно південну Каліфорнію навістили сильні потрясення землі.

СТРІЛЯНИНА НА ТЛІ СТРАЙКУ.

МАНИНҐТОН (Кентокі). — Коло 700 страйкуючих майнерів пішли масовим походом на майну вугля Виліемса. Їм заступили дорогу сторожі майни й депутати шерифа. Коли майнери не хотіли розійтися, сторожі почали стріляти з револьверів, потім кидали слізні бомби, а далі стріляли з машинових крісів. Покалічено багато людей. Багато інших поранено ґазом. Двох робітників відставлено до шпиталю з поважними ранами.

Як заторохкотили машинові кріси, страйкарі розбіглися по сусідніх корчах.

НА ДОПОМОГУ СТРАЙКОВИ КОРАБЕЛЬНИХ ВАНТАЖНИКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент стейту дістав повідомлення від юнії корабельних вантажників, що на випадок як уряд не подбає за скоре полагодження страйку корабельних вантажників у портах Мексиканського заливу, вантажники в атлянтійських портах відмовляться виладовувати кораблі, що прибудуть з портів Мексиканського заливу.

ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ НА ВОЛИНІ.

Перед окружним судом у Рівному відбулася розправа проти Максима і Сергія Раринюків із Вишгородка на Волині за протидержавну діяльність і вимушування грошей від православного священика Коломийця. Обох засуджено на кару по 5 літ вязниці. За комуністичну діяльність на терені луцького повіту засуджено в Луцьку Стефана Радіона на 6 літ вязниці.

ПРОЦЕС РУМУНСЬКИХ КОМУНІСТІВ.

У Букарешті скінчився процес комуністів, що вели останні заворушення в промислових містах Румунії. Провідника аґітаторської шайки, Шниберґа, засуджено на 2 роки тяжкої вязниці. Решту Берів, Ромерів і т. д. засуджено на подібні кари. Це наслідки советсько-румунської угоди.

„КАПЛІЧКІ НА РУСІ”.

Каплицю рішили вибудувати Поляки з Перемишлян у присілку Сиворогах, що належить до парохії Лагодів. Латинників тут обмаль, а каплицю будується для зайшлих кольоністів.

НИНІШНІ ДИРЕКТОРИ.

В Золочеві арештовано під замітом банкових зловживань директора Уділової Каси, Якова Мардера. Він був спільником Самуїла Айхенгольца, бувшого другого директора тієї каси, який наслідком непорозумінь з Мардером скінчив самогубством.

У ДОБІ МАШИНИ.

В Японії чергуються борвії з великою тишею. Японський уряд рішив використати величезну енерґію вітрів і по всьому краю розбудувати машини, що оберталиб вітри в електричну енерґію. Після борвіїв — черга на землетруси, що не дають спокійно жити Японцям.

ВОВЧА ЯЗВА В РОСІЇ.

Советська преса обговорює справу охорони російського села перед язвою вовків. Що року в центральних округах Росії жертвою вовків падуть сотні тисяч худоби. Советський професор Бутурлин чотири роки тому означив скількість вовків числом 75 тисяч. Що року це число зростає на нові 75 тисяч. Розміри язви такі поважні, що зорґанізована боротьба є необхідна. Досі полювали на вовків мисливі, що були співробітниками футряного тресту, але вовча шкіра представляє занадто малу вартість і мисливі волять полювати на інші звірята. На думку автора, боротьбу з вовками повинен перевести комсомол.

ЗГОРІВ МУЗЕЙ У ВАРШАВІ.

В будинку варшавського університету на Краківському Передмісті, де є зоольоґічний музей, повстала пожежа. Жертвою вогню впали збірки, які збирали в цьому музею від 117 літ. Згоріло коло 60,000 експонатів. Бібліотека має 60,000 томів. Її вратували, одначе вона залита водою. Згоріли зовсім цінні збірки вужів, риб, птахів і значна частина ссавців. В орнітольоґічній робітні згоріли 30,000 шкірок. Причини пожежі досі не устійнили, повстала мабуть наслідком короткого зіпняття. Музей оснований у 1818 році.

ПРИГОДА МІНІСТЕРСЬКОГО УРЯДОВЦЯ.

Один вищий урядовець з польського міністерства залізниць їхав перед кількома днями з Варшави до Львова. У спальному вагоні він переодівся в піжаму, а вбрання повісив біля відчиненого вікна. Між Красником і Розвадовом якийсь злодій, що їхав на даху, вкрав крізь вікно при помочі гачка вбрання з портфелем. Приїхавши до Львова, урядовець довший час не міг вийти до делеґації, яка дожидала його на двірці, аж доки не принесли йому вбрання з міста.

ЗЛОВЖИВАННЯ В ОБЕЗПЕЧАЛЬНІ.

В суспільній обезпечальні у Львові арештовано урядовця Станислава Крокера під закидом, що спрятав акт одної фірми, яка залягала з більшою сумою вкладок. Перед кількома тижнями арештовано, як відомо, за подібні зловживання контрольора обезпечальні, Банського.

ОГРАБИЛИ ПОЧТОВИЙ ВІЗ.

На дорозі між Лібушею і Війтовою в горлицькому повіті два бандити, один кінний, другий пішний, напали на почтовий візок, що віз почтові пересилки з Біча до почтової аґенції в Ліпинках. Напасники побили почтаря до безтями і розбили почтову скриньку, з якої вкрали готівку 3,000 зл., почтові марки вартости 250 зл., 7 поручених листів і дві пачки. Один бандит відпряг почтового коня, сів на нього й оба на конях утекли. Тяжко раненого почтаря відставлено до шпиталю в Горлицях.

САГАРА ПОШИРЮЄТЬСЯ НА ПІВДЕНЬ.

Що північна Африка висихає, це для науки не є нічим новим. Маємо дуже багато фактів, що ілюструють нам це висихання. До цих фактів слід зачислиди інформації професора лісництва в единбурськім університеті, **Е. П. Штебінґа,** які подав він на відчиті в Ґеоґрафічнім Товаристві в Лондоні.

Досліди Штебінґа обіймали Західню Французьку Африку та анґлійську Ніґерію. Вони дозволили йому вичеркнути полудневу границю пісків пустині Сагари та на полудне від цієї лінії ствердиди цілу низку явищ, звязаних із засипанням ґрунтів піском пустині. Ці явища та ступінева переміна густого ліса на щораз рідший парковий ліс та саванну, потім засипування саванни та степу піском, вкінці завмирання висушених чи там спалених пожежею дерев. Давні ріки заміняються там на низку поодиноких калабань із водою. Одночасно з цими явищами поступає еміґрація людини і худоби на південь, а пустиня Сагари обіймає тепер области, що були ще у 18. ст. замешкалі. Проф. Штебінґ оцінює похід піску продовж трох останніх віків на 2 кільометри річно. Він пропонує створення або безоглядну охорону менш-більш під 13. ст. півн. ґеоґр. ширини, широкої на 10 кільометрів стрефи густого ліса, а на південь від неї менш-більш під 9. ступнем півн. ґеоґр. ширини широку на 50 км. стрефу вогкого лісового заповідника. Такі заповідники, можуть трохи звільнити похід піску на південь.

АРЕШТУВАННЯ ЧЛЕНІВ ГОЛОВНОЇ СИҐУРАНЦИ.

Румунські часописи повідомляють, що тайна поліція відкрила в Букарешті фальсифікаторів еміґрантських „нансенівських пашпортів”. Між арештованими є начальник бюра „контролі чужинців”, що „доповнював” ці пашпорти. Арештовано також багато Вірменів та Македонців, вмішаних у цю справу.

ПІДПИСИ З ЦІЛОГО СВИТА.

До Станиславова прибув після довшої подорожі довкола світа Михайло Паньків, маляр зпід Дрогобича. Він служив в армії Петлюри, опісля помандрував у світ. Звідав Америку, Азію й Африку. Пережив багато небезпечних пригод, був навіть у неволі китайських бандитів. Тепер вернувся до Галичини, маючи в наплечнику альбом зі 117,000 підписів.

СТОЛІТНІЙ СПІВАК.

В місті Карачай на північному Кавказі живе народній співак Демір Улу Каспод, що хоч має 101 літ життя, співає народні пісні, яких знає безліч. Спеціяльна комісія советських етноґрафів приїхала до нього, щоб списати ввесь його репертуар, який представляє цінний етноґрафічний матеріял. Демір Улу Каспод значить ‚зродженний із заліза”. Він справді людина залізного здоровля.

НА СЛІДАХ КОМУНІСТІВ.

У Верхраті, пов. Рава Руська, викрито комуністичну орґанізацію, що обіймала, як підозрівають, своєю діяльністю сусідні села. У звязку з тим арештовано 6 осіб, між ними дві жінки.

НОГИ НЕВРАЖЛИВІ НА ВОГОНЬ.

30-літній мешканець Кашміра, Куда Букс, приїхав до Лондону, щоб показати себе вченим. Він ходить по розжареному вугіллю і на стопах не має найменшого сліду спарення. Професори лікарі та психіятри, що перевірювали вугілля та його орґанізм, не можуть пояснити цього явища, таксамо, як він.

ЗАКАРПАТСЬКІ ЯБЛУКА НАЙЛІПШІ НА СВІТІ!

Садівництво на Закарпатті досить гарно розвинене. Тамошні яблука „Йонатан”, що відзначаються особливим смаком і соковитістю, якісно перевищають, на думку знавців, навіть каліфорнійські чи австралійські яблука. Їх управляють теж деінде, але ніде не досягли вони такої знаменитої якости, як на Закарпатті, що її завдячують тут мінеральним особливостам тутешнього ґрунту, багатого на сіль.

Яблука „Йонатан” можна держати в зовсім свіжому стані аж до липня наступного року. Попит на них у краю і за кордоном дуже великий. Управляють їх здебільшого в Тячівщині. Тепер наміряють вибудувати в Тячеві спеціяльний склад яблук, де їх сортуватимуть і на місці у відповідний спосіб опаковуватимуть, що досі робили щойно за кордоном. Тільки, на жаль, цьогорічний урожай овочів взагалі не дописав на Закарпатті, бо замісць сподіваних 1,200 ваґонів, виноситиме цілий збір усього 120 ваґонів, себто одну десятину.

ІТАЛІЯ ТАК ЯКБИ ВЖЕ ЗДОБУЛА ЕТІОПІЮ

ГАРАР (Етіопія).—В повищий спосіб висказався один з американських кореспондентів, що слідить за воєнними подіями. Він каже далі, що загарбання Етіопії Італією може бути припинене хіба тільки Великою Британією. Інакше італійський похід мусить остаточно скінчитися триюмфом побіди. Кампанія не буде навіть довго тревати, бо всього кілька місяців. Зате забере Італію кілька років, щоб край цілковито спацифікувати і завести там порядок.

Вже тепер видно, що етіопські вояки не зможуть ставити опору модерно засобленій італійській армії. Начальники поодиноких племен, як кажуть, тільки ждуть хвилі, коли буде їм вигідніше піддатись італійській владі. Як один зачне це діло, то інші тільки будуть переганятись у підданчих заявах.

Судьба міста Гарару вже так якби запечатана. Вправді треба ще ждати на це підбиття яких три тижні, але це не зміняє ситуації. Кажуть, що біля Гарару є етіопська армія в числі яких 50,000 жовнірів, але вона дуже зле засоблена.

МУСОЛІНІ НАПИРАЄ.

РИМ. — З Риму висилають раз-у-раз накази до італійського командування в Африці, щоб спішитися з дальшим наступом. Та командування поступає дуже обережно. Досі вживається в сутичках головно частин, зложених з тубильців. Італійських жовнірів держиться на випадок поважніших операцій.

ВІДНОВЛЯЮТЬ АНТАНТУ.

ЛОНДОН. — Усунено всякі перешкоди і тепер Анґлія та Франція мають уже спільний плян щодо їх відношення до Італії. Кажуть, що тут уже не буде ніяких змін. Обидві держави будуть виступати в тім конфлікті солідарно, признаючи Ліґу Націй за те тіло, яке одиноке має право вирішити справу італійсько-етіопського конфлікту.

НОВІ МИРОВІ ЗМАГАННЯ.

ЛОНДОН. — Офіційно дають виразно до пізнання, що представники Франції й Анґлії звернуться знову до Мусолінія з новими мировими пропозиціями, в яких узгляднять дещо з найновіщих домагань Італії. Анґлія намагається на всі лади показати світови, що вона робить усе можливе, щоб довести до закінчення війни в Африці й замирення Італії з Етіопією.

ВІД САНКЦІЙ НЕ ВІДСТУПЛЯТЬ.

ЖЕНЕВА. — Якіб не були мирові заходи, Анґлія натискає на те, щоб Ліґа Націй спішилася з санкціями й економічним бойкотом Італії. Вона цеї думки, що санкції наклонять Італію скорше до заключення мира.

Досі зголосилися в Лізі Націй 29 держав, що дали згоду на розпочаття бойкоту. Тільки Швайцарія відповіла, що не погоджується з бойкотом Італії.

МУСОЛІНІ ЗАРЯДЖУЄ БЕЗМЯСНІ ДНІ.

РИМ. — Уряд рахується з тим, що санкції ввійдуть у життя. Тому зарядив, щоб населення здержалося від мяса два дні в тижні. Заряджено теж ощадности щодо палива.

ІТАЛІЯ ВІДПЛАТИТЬСЯ.

РИМ. — Уряд заповідає, що буде внедовзі вирішено, як треба відноситися до тих держав, які згодилися на цілковитий бойкот Італії. Але вже тепер буде заряджено, що можна спроваджувати з чужих держав товарів тільки на таку суму, на яку ті держави закуповують товарів в Італії.

ЗАМИРЕННЯ НАЦІСТІВ З ЦЕРКВОЮ.

БЕРЛІН. — Сам Гітлер встрянув у конфлікт націстів з християнською церквою. І вирішив справу виразно в такий спосіб, що малощо не висміяв усіх тих, що хотілиб завести в Німеччині почитування давніх поганських німецьких богів. Він заявився виразно за християнську церкву. Ота його заява матиме велике значіння. Вже тепер видно зміну у відношенню католицької церкви до націзму, бо вже повівають папські прапори разом з націстичними. Прийшло теж до замирення з протестантською церквою. Дано амнестію всім увязненим пасторам. Підкреслено вагу християнської науки про любов ближнього з тим, що треба навчитися в першу чергу любити німецького ближнього, а щойно потім сягати з тою любовю далі.

КЛОПІТ ЗІ СТОРОЖАМИ ЛЬВІВ.

АДІС АБАБА (Етіопія). — Етіопський король Селясі має клопіт зі сторожами, що стережуть у клітках львів, які уявляють собою національний герб Етіопії. Виявилося, що льви не дістають стільки поживи, як їм призначено, бо частину мяса зідають самі сторожі. В справу вмішався сам король і приказав гостро добре годувати королівських львів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Se nd Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accept l for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НА ПЕРЕДОДНІ СВЯТ

З днем 1-го листопада входимо в місяць, у якім по всіх українських громадах Америки святкуватимуть память великих подій на наших рідних землях.

Про те всі ми добре знаємо й нема тут нічого нового, коли ми за це згадуємо. Це вже таке природнє, що нам навіть не може уявитися, щоб могло бути інакше. Навіть подумати не можемо, щоб могла бути американська Україна без Листопадових Свят.

І добре, що воно так є. Але не шкодить завернути нашу історію в Америці от так яких 15 років. І пригадати собі, чи тоді теж так було? Чи тоді теж були вже Листопадові Свята по всіх громадах? Чи тоді теж уже всі розуміли вагу і значіння цього свята?

А пригадуючи собі те, пізнаємо, що навіть і зі Святом Першого Листопада не пішло цілком гладко в Америці, як воно тепер моглоб видаватися. Ми пізнаємо, що давніше рік за роком велася кампанія проти цього свята. І то не тільки з большевицького боку, але й з боку соціялістично-радикального. І то не тільки на вічах, але й у пресі. Спекульовано навіть на Листопадовім Святі, представляючи його „загуменковим", та добачувано в підношенню цього свята до загально-національного— шкоду справі Соборної України.

Пригадуємо ці справи, щоб усі ті, що так торжественно й з таким відданням святкують Листопадові Свята, знали, що в Америці перший наш часопис поставився у самих початках до Свята Першого Листопада в такий спосіб, як ми його тепер розуміємо й шануємо. І боротьбу зводив за те, щоб це свято набуло в нас права горожанства.

На тім прикладі можемо теж пізнати, яку ролю доводиться відгравати нашому часописови в нашім народнім житті в Америці, коли приходиться нам різьбити наш національний характер чи обєднувати наше громадянство біля якихсь ідеалів. Памятаймо, що та роля не є скінчена, хочби з того боку, що тепер надростає нове покоління, якого душу треба формувати. Теж і те завдання намагається наш часопис виконати, маючи до помочи „Юкраініен Віклі".

А маючи це все на увазі, не забуваймо на одно: наш часопис є органом У. Н. Союза. Не будь Союза, не булоб „Свободи" і „Юкраініен Віклі". І чи не вартаб і за ті річи подумати у світлі дні листопада? Чи не вартує при Святі Державницької Ідеї подбати і про ту організацію, яка так дбає, щоб Листопадові Свята вдержалися на американській землі якнайдовше? Думаємо, що таким думанням і таким дбанням ми теж служимо добре нашим ідеалам, бо дбаємо про певний для них захист.

З ОРГАНІЧНОЇ ПРАЦІ В РІДНІМ КРАЮ

(Оригінальний доппис з Галичини).

В Галичині трохи попустив старостинський режім, тому народнє життя на долах поплило живішим струмком. А наші земляки в Америці, що читають галицько-українські часописи, самі мабуть завважили, скільки там звітів з ріжних концертів, академій, аматорських театральних вистав, ґімнастиних і спортових свят.

Останніми часами дійшло до того, що вже влаштовують публичні змагання хорів за першенство, а незадовго в однім невеликім містечку має відбутися **театральне змагання**, яке полягає на тім, що поодинокі акти одної театральної песи мають грати аматорські гуртки з ріжних сусідніх сіл. Буде це незвичайно інтересна проба, хоч може зі становища самих глядачів не дуже пожадана.

Сьогодні подамо тут звіт з торжественної академії, влаштованої в Коломиї в 40-літні роковини смерти **Михайла Драгоманова** повітовою **„Просвітою"** і повітовою управою **„Каменярів"**.

Відбулася вона у великій салі Каси Ощадности, на стінах котрої є намальовані портрети польського композитора Монюшка, польського письменника Ал. Фредри (діда по мамі митр. Шептицького) та українського композитора Лисенка.

Подібних імпрез, як концерти та академії, уладжують і американські Українці немало. Отже годі нам тут вичисляти всі пісні, які співано на тім Драгоманівськім святі. Нам іде тут лише про загальну характеристику одної з імпрез, щоби братам за морем дати картину того, як проявляється теперішнє наше життя в селянських масах. Бо хоч те свято орґанізували інтеліґенти (головою філії „Просвіти" є д-р В. Кузьмич, її урядовцем Б. Велигорський, а головою пов. „Каменярів" д-р І. Новодворський), то виконавцями цілої програми були лише самі селяни. І дириґентами були селяни, а головним інструктором каменярських вправ був **селянин Петро Ковбаснюк** з Вербіжа Вижнього. Повітова управа „Каменярів" купила на ту ціль ровер (у нас це вже великий видаток!) і на тім ровері він розїжджає по повіті, орґанізує хлопців і дівчат у „Каменярах" та вчить їх вправ. Він є мабуть внук того посла-селянина з 60-тих років минулого століття, котрий завзято тоді стояв в соймі за селянські права. Тоді Поляки з ненависти до нього називали всіх українських патріотів „Ковбаснюками". На тій святочній академії виступали передовсім учениці того молодого Ковбаснюка, „каменярки" з Назірної. Вони дуже гарно вмаширували на сцену і виконали вправи з жовто-синіми хоруговками та з вінками. „Каменярі" (також з Надзірної) виконали прекрасні вправи топірцями. Нападали на себе, боронилися мов козаки в бою (тай по козацьки були убрані). А все те під звуки січового маршу „Гей, там на горі Січ іде". В коломийськім повіті є до **40** каменярських товариств, али годі їх було всіх до чинної участи запрошати. На це є окремі „каменярські" свята.

А тепер возьмім хори. Найкраще представив себе хор з недалеких Пядик. Всі в гарній, непопсованій ноші. Було **26** співаків і співачок під командою селянина Миколи Мельничука. Також гарно презентувалися хори з Коршева та з сусідніх Лісок, оба під командою **Остапа Мусійчука,** брата звісного американського патріота і письменника, о. Степана Мусійчука. Хор з Лісок числить у себе вдома 35 членів. Ліски віддалені від Коломиї 18 кільометрів. Приїхали лише **13** дівчаток і ті під власний спів відбули ритмічні вправи. „Ґазди" не приїхали, бо в ночі звовили „мандибурку". Видно, що в них слабе зрозуміння того, хто то був Драгоманів, коли через „мандибурку" не приїхали на свято в його честь.

Гарно також співав (невеликий числом) хор з Княждвора (дириґ. **Микола Слободян),** лише що декотрі хористи убралися в спортові сподні, що дуже погане враження робило. За це вже дістануть добре по голові в краєвій пресі.

Знаменито випали декламації, а вже найкращою була: „Каменярі" Франка, виголошена каменярським інструктором П. Ковбаснюком. Вложив він у неї цілу свою молоду душу.

Дуже гарний вірш про геройську смерть отамана Байди виголосила 9-літня ніжненька дівчинка **Кася Димнюк** з Вербіжа Нижнього. Але з яким вогнем! Порівнався з нею щодо декляматорського хисту також 9-літній **Дмитро Семотюк** з Балинець, котрий виголосив спеціяльно на це свято написаний вірш молодого письменника **Дм. Корбутяка.** Цей юнак відходить незадовго до Варшави вчитися протестантської теольоґії, бо деінде **не хотіли** його приймити...

Була ще одна важна декламація: **Дмитра Путятинка** з Княждвора. Виголосив він, цілком, на жаль, забутий вірш Івана Франка, що він ним присвятив Драгоманову свій переклад Ґетого „Фавста".

Вірш той і дуже гарний і має велике значіння ідейне.

Очевидна річ, що головною суттю цеї святоної академії був дуже змістовний і гарний виклад д-ра **Карла Коберського,** бувшого професора Господарської Академії в Подебрадах.

Він представив повне посвяти життя М. Драгоманова та його провідні ідеї.

Драгоманівське свято закінчено грімким національним гимном.

Д-р К. Трильовський.

ДЕРЖАВНЕ Й НАРОДНЄ

Кожна т. зв. культурна нація визначається передовсім великою дбайливістю про свій дальший науковий і мистецький розвиток, котрий не лежить під опікою держави, але в широкому слова розумінню спочиває на плечах широких шарів суспільности, що має відповідні культурні інтереси. Держава у всіх цих країнах несе лише мінімальну частину видатків на нові наукові або мистецькі підприємства. Всі інші завдячують своє існування приватній ініціятиві, часом фінансових потентатів як Карнеґі або Ракефелер, часом заходам ширших кол суспільности. В Швеції, Норвеґії або Данії кожна людина по мірі своєї спроможности вважає за свій обовязок записати якунебудь суму на цілі культурні або мистецькі. В іншій формі тесаме явище зустрічаємо ми в Німеччині, де кожна людина, що **вважає себе за інтеліґента,** обовязково належить до якогонебудь товариства, що має за ціль приходити зі своїми засобами на допомогу науковій чи мистецькій роботі там, де держава не дає до розпорядимости потрібних фондів.

В менше культурних країнах сходу Европи навпаки: часто вважається зовсім зрозумілою річю, що всі видатки на культурну роботу має вести уряд, але це переконання не виходить зовсім з того факту, що там держави щедріше ідуть назустріч культурним потребам населення. Там справа стоїть інакше і наслідком того захід для нас до нині залишається взірцем і недосяжним первовзором у культурнім відношенню.

З нашими культурними потребами ми не можемо чекати, аж буде створена держава, а мусимо негайно приватною ініціятивою братися за здійснювання найконечніших з них. Мусимо не забувати, що наша слава і гордість: Київська Академія, Харківський Університет, Наукове Т-во ім. Шевченка — все це наслідки приватної ініціятиви, що свідчили про збільшення культурних потреб загалу. Таксамо є і з Музеєм Визвольної Боротьби України в Празі. Не можемо ми чекати до створення власної держави, а мусимо негайно приватною ініціятивою спорудити йому з власних жертв гідне приміщення. Заінтересування нашого громадянства подіями недавнього минулого досить значне і воно зродило вже велику літературу в дотичному питанню. Тому варто булоб, щоб увага нашої суспільности скерувалася в бік збереження річевих решток минулих збройних і культурних змагань, котрі колись складатимуть предмети гордощів нашої нації, як тепер гордощі Франції складають реліквії армії Наполеона, Німеччина ревно зберігає кожну дрібничку, що нагадує про національний зрив 1813 р., або славні війни доби Бісмарка. Приватна жертвенність нашого громадянства мусілаб у цій важній справі проявитися якнайширше.

Пожертви можна посилати через Обєднання, або на адресу Директора Музею, проф. Д. Антоновича:

Prof. D. Antonovyc,
Praha, Nusle, 245, Czechoslovakia.

УКРАЇНЕЦЬ ТВОРЦЕМ ЛІТАКА ПЕРЕД 50 РОКАМИ.

По атентаті на російського царя Олександра II. (1881) зловлено безпосереднього його виконання, Рисакова, що надіючись на спасення, не жалував зізнань і обвинувачень у співучасти в атентаті усіх, кого тільки знав. Між людьми, що їх заденунціював Рисаков, знайшовся й Українець **Микола Кибальчич** (1854—1881), завзятий революціонер-терорист, при тому великий учений-дослідник.

Кибальчич, що як хемік продукував бомби й вибухові матеріяли для заговірників, не пробував боронитись. Спокійно приняв смертний присуд і з нескаламученою рівновагою духа ждав на екзекуцію. Одна тільки думка турбувала його. Він був творцем великого винаходу й не хотів, щоби його тайна зійшла разом з ним до гробу. Хотів її переказати людськости на користь грядучим поколінням. Він вніс на руки царя подання, очевидно не про помилування, але за продовження життя на три дні, протягом яких міг би порозумітися з ученими спеціялістами про свій винахід.

Цар Олександер, невражливий на справи науки — злегковажив подання Кибальчича, а його подання, разом з залучником зложено в судових актах, разом з іншими документами слідства й присуду. Кибальчич повис на шибениці поруч Рисакова, а його подання пролежало в судових актах 40 літ з горою. Щойно по упадку білого царату, коли архіви старого уряду станули отвором для дослідників, знайшлися люди, що подибали й оцінили спадщину Миколи Кибальчича.

Виявилося — ні більше ні менше, що залучник до передсмертного подання Кибальчича, це був **проект будови літака, на якому потім оперся цілий розвиток летунства** у **совєтській Росії.**

Сорок літ опізнення! Сорок літ, протягом яких Росія вела дві великі війни (японську й світову), в яких соромно програла. А вона, як би мала мудрішого царя, могла на пів століття випередити своїх союзників і противників у ділянці летунства.

Історія повторюється. Коли підчас французької революції терористичний уряд мав післати славного хеміка Лявуазіе під ґільотину, й пробували його спасти, зогляду на його наукові заслуги, революційний трибунал сказав: „Република не потребує хеміків".

Згинув Лявуазіє у Франції, а 90 літ по ньому згинув Кибальчич у царській Росії, яку міг виратувати від загибелі його ґеніяльний винахід.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

П. К. — Самі бачите, що вже було кілька закликів у тій справі й нема з того ніяких вислідів. Тому шкода і Ваших слів. Найкраще розвязувати таку справу живим приміром, себто самому започаткувати збірку. Це одинокий вихід з такої справи.

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.

Частина І.

КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА?

87

Тут також поля і листяні ліси. Сосни тут нема. Зате розкішні дуби, липи, клени. Це нове так приваблювало Володька. Любив річку, очерети. Вийде, бувало, і кладе огонь, а дим котиться по землі товстючою колодою. Тут ні. Тут що дня школа. По обіді товар гнати. Коло товару у книжку дивиться і кує „урок".

У школі він тепер перший. За три тижні прибуло ще пять учнів. Шість —перша ґрупа, два — друга, один — третя. Останній це Фока. Звали Фон. Товстий, диховичний. Щоки, мов гарбузи, очі глибоко під чолом... Володько уявляв собі, який він мусить бути розумний, коли він аж у третій ґрупі.

Тепер Володько не боїться ані Евгена, ані Родіона. Учитель ввесь на його боці. Родіон мав міцніші від Володька мязи, але що вони значать, коли у нього так мало в голові олію... Не раз стояв він за Володька навколішках, але поки одного разу Володько не збив його дрючком, той не відчепився.

З наближенням зими збільшувалось у школі учнів. Для Володька випало гірше. Десь не стало учителя і його замінила вчителька. Ця чомусь не злюбила Володька. Звала його, як і інші дерманцем, чого Володько не любив.

Але це тривало недовго. При першому перепитуванню учнів Володько дав себе знати. В той час, коли учительчин пестун Евген, що ходить ось третій рік в ту саму ґрупу, прочитав по складах, Володько відповів своє завдання напамять.

Учителька похвалила. Володько червонів. Йому було і приємно, і шкода. Шкода тому, що його не признають тепер найліпшим, як це було до цього часу. Але в скорім часі учителька змінила свій погляд на нього.

„То нічого, думає Володько, що у мене штани зовсім подерті, за те я знаю все"...

І дійсно йому здавалося, що він знає все, що знає найбільше. Знає, що думає батько, що говорить корова, коли напасеться і зустрінеться з своєю приятелькою. Навіть хмари розгадував. Ось вони летять кудись. Летять рвучко, гуртом. Ага. То вівці. Правда, вівці? Так. Це вівці. Це їх хтось наполохав. Он там і вовк біжить. Який страшний, пелехатий.

Сідав на землю, мацав її руками, пальцями чи цілою долонею. Як приємно шорсткій, гарячій руці. Набирав на долоню землі і розглядав. У ній дірки, корінці, волосинки. Опісля до уст підносив, торкався цілунком і пробував язиком її смак.

Любив рослину — деревій. Тверда, з коронкою білих дрібненьких квіточок. Цвіла вона, здається, ціле літо. Любив комахи — великі, гніді. Брав їх на руку і заставляв, щоб кусали його. Хитріші тікали, а дурніші шукали мякшого місця на руці, впивалися носиком і пручалися. Володько вбивав їх. З комахами став жорстоким останнього літа, так само, як і з птахами.

Часто розмовляв з Хведотом. Останній відзначався тим, що всі предмети чи люди діставали від нього свої назви.

— Ну, а що є Хома-ет-тое? — питає Володько.

— Призьба.

— Чому?

— Бо такий круглий, що сідати можна, як на призьбі.

— А що Прохвір?

— Папірос,

— А що качалка?

Предмети називав людьми. Так качалка була Мартою.

— Чому?

— Бо у неї бракує з переду два зуби.

Володько не знає так перезивати речі, але чомусь це розумів Хведот. Інші тільки сміялися, Володько ні.

У Тилявці хати не такі, як в Дермані. Дерманські для Володька видавалися розумнішими.

— Хіба ж хата може бути розумніша?

— Так.

— Чому?

— Коли вона має гострі кути — розумніша, округлі і виліплені руками — дурніша.

Дерманські хати були гостроверхі, а стріхи рівно відтяті, кути гострі. Тилявецькі мали все округле, незграбно ліплене, руками з округлими вальковатими призьбами, на яких можна, мовляв Хведот, сидіти. У Дерманців призьб здебільшого не було, а коли були, то посидіти на них не можна.

Такі самі і люди. Тилявці хитруни, Дерманці прямі й отверті. Тилявці у доморобньому полотні ходять, Дерманці верхню одіж купують. Тилявці носять штани з довгими матнями і широкі, Дерманці вузькі, без матні.

Впав сніг. Зима. У хаті Матвія тіснота. Серед чистого поля одинокий будинок і велика стирта пшеничної соломи. Під соломою причепа, де ховається віз. Вітер безборонно обсипає будинок снігом.

Першого зимового дня Володько не пізнав школи. Навалило стільки учнів, що не було навіть де стояти. Повно як на велике свято у церкві.

Учитель безрадний. Володько лютує. Він мусить повертати зі своєю наукою взад і починати знов від А. Ах, як це неприємно!

У клясі душно, мокро. Повітря тяжке. Голос учителя або учительки тратиться, ніби у кімнаті, виложеній пуховими подушками.

Щастя Володька, що учителька давала йому книжечки. — Читай, казала. З тебе вийдуть люди, а це чудесні книжечки. З них навчишся любити своє „отечество". — І при тому гладила Володька по розкошланій голові.

Володько читає. „Отечественная война 1812 года". „Цар-Освободітель". „Багратіон і Котузов".

Все це уважно перечитує і багато думає. Думає про лютого Наполеона, що зруйнував Росію, спалив Москву, про доброго царя, що звільнив Росію від напасти „чтеринадесяті язик".

Після прочитання оповідає це матері, але та мало що з того второпала. Вона має інше горе. Від нужди, поганих харчів та бруду завелася нужа і ріжні хороби. Володькові руки вкрилися огидними струпаками. Це свербить. Соромно показатися між людьми.

— Ах, — Боже, Боже! І де на нас оте нещастя взялося! — журиться Настя. — Коли б хоч не зима, коли б хоч страву яку кращу мати, а то, чуєте, все продали, все збулися на ту землю... Ох, та земля!... Та ще й обідили нас так, хай їх Бог обідить...

— Нічого, мамо, — каже Володько. — Перебудемо якось ту зиму. Якось перебемося.

Дістав Володько чоботи, у які влазив по пояс. Коли замітало дорогу, він ледь вилазив з снігу. Ходити тяжко, бо далеко через поле. У обличчя ріже прудкий морозяний вітер. Чоботи змерзаються і видається, ніби на ногах кусні дерева.

Але Володько не має часу задумуватися над цим. Перемерзлий, голодний вертається додому, скидає чоборниська — шкорбуни, влазить на піч і спускає ноги над розіґріту до червона плиту. Ноги хутко наґріваються. Опісля їсть хліб з олієм, а наївшись, світить маленьку нафтову лямпочку, бере її на піч, чи на стіл і читає, або пише.

Цієї саме зими сталася у Матвія нова втрата. Одної ночі зняли з воза колеса. Хто це зробив — невідомо, але Матвій був переконаний, що це „свої".

Настя плакала. Віз стояв без коліс. Не було за що направити. Круті, жорстокі дні. Матвій виснажувався. Звідки бралася у ньому та неймовірна сила? Він гнав вперед, як машина. Йшов знов до каміння, молотив, звозив з ліса матеріял. На літо хотів конечно звести клуню.

Осбливо Володькові прикро, коли учителька одного разу помітила на його руках струпики. — Ти чого ховаєш руки в рукави? — питає.

Володько червоніє і спускає очі. — Ну? Чого? Покажи рук!

Показує. Вони тремтять. Між пальцями червоні струпики.

— Що це таке? Короста?

— Не знаю, — зовсім тихо.

— Так. Це короста. Зайди до мене після науки.

Скінчилася наука. Володько стукається до кімнати учителя. Серце беться, обличчя паленіє. Відчиняються двері і він не живий і не мертвий стоїть.

— Ну, Володику? — каже учителька. — Нічого. Ти не соромся. Скажи батькові, щоб купив ліків, а я ось дам тобі записку, яких ліків.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЗІ СПІВУ ГАЛАС.

Посадник міста Ню Йорку веде тепер кампанію проти галасу. Скористати з цеї кампанії хочуть сусіди Лоренса Тибета, відомого барітона з нюйорської опери, щоб заставити його перестати співати в своїм мешканню.

Своїми протестами ще давніше вони добилися того, що Тибет улаштував собі свою кімнату для співу так, що його голос у ній губився й назовні не виходив. Та тепер він закинув цю кімнату і співає на внесь голос, кажучи: „Я в тій кімнаті свого голосу не чую".

Стали покликуватися на міську кампанію проти галасу. Цікаво, що Тибет на це відповідає: „Це мій дім, і ніхто мені не має до розказу, чи я маю співати". Отже він навіть не покликується на те, що його спів не галас. Він наче мимоходом признає, що й спів оперового співака може бути галасом, як ви його чуєте даром якщо ви мусите слухати, коли вам слухати не хочеться, і слухати його довго.

ФАШИЗМ І МОЛОДЬ.

Джозеф Кейден, секретар „Краєвої Федерації Америки", молодечої організації, вернувшися з ріжних інтернаціональних конференцій в Европі, каже, що ціла Европа жиє під страхом наближаючоїся війни та що молодь майже в усіх краях хилиться до фашизму.

Він перечисляє край за краєм та показує, що не лиш у Польщі, Німеччині й Італії, але й у Франції, Австрії, Бельгії, Болгарії, Голяндії фашизм має багато прихильників серед молоді.

Лише в Анґлії та в скандинавських краях, Швеції, Норвегії й Данії, студенти ще вірять у демократію.

Цьому не можна дивуватися, бо деж люди мають довгий досвід з демократією, як не в Анґлії й скандинавських краях?

ЩО ЦЕ МАЄ ЗНАЧИТИ?

Американський амбасадор до Польщі, Джан Кюдегі, виступив у „Ню Йорк Таймсі" з описом біловезької пущі.

Амбасадор описує замок князів Радзівілів у Несвіжу, їх славу, багатство, гостинність, дбайливість за штуку і таке инше. Не забуває додати, що маєтки Радзівілів розтягалися колись від Одри до Дніпра, від Балтійського моря до багатої України.

Цим американський амбасадор підсуває читачеви між стрічками, що Польща могла би розтягатися ще й туди.

Чи не забув американський амбасадор, що амбасадор Злучених Держав має охороняти інтереси Злучених Держав, а не вести, свідомо чи несвідомо, закриту пропаґанду за імперіялістичну Польщу?

Князь Радзівіл міг запросити американського амбасадора на полювання, але чи американський амбасадор має зараз віддячуватися за гостину, як віддячується американський ґазетяр большевикам за ікрові обіди?

ВОЄННІ Й МИРОВІ НАСТРОЇ.

Жіночий союз одної нюйорської церкви почав серед своїх членок анкету за справу мира й війни. Орґанізація розсилає до людей квестіонарі, в котрих питається: 1) Чи вважаєте, що Ви, як християнин, повинні воювати проти всякого краю, проти котрого американський уряд виповість війну? Чи може вважаєте, що Ви повинні воювати тільки проти такої держави, котру інші держави признають напасником? Чи може тільки тоді, як Америка використала всякий чинник для мира? Чи може тільки проти наїзника американської території? Чи просто в ніякій війні?

Багато з цих питань є чисто академічні, себто вони припускають ситуації, які не можуть заіснувати. Не можна, наприклад, припустити наїзду чужої держави на Злучені Держави. Якщо говориться про якусь війну, справді можливу, то це може відай бути хіба війна проти Японії. Цей факт певно памятає кождий, що дає відповідь на квестіонар, хоч у квестіонарі про це нічого не говориться.

РОЗУМ І ЧУВСТВО.

На недавніх зборах „Нюйорської міської федерації жіночих клюбів" виступали з промовами про політичну ситацію краю запрошені бесідники. Як виступив д-р Джеймс Шотвел, професор історії в Колюмбійськім університеті, та став критикувати три великі американські партії, жінки почали непокоїтися й показувати своє невдоволення з його слів. Тоді професор обернувся до них з закликом покинути хоч на час дискусії над спірними питаннями своє упередження й „глибокі" забобони.

Того самого дня нюйорський посадник міста Ля Ґвардія подав до ґазет публичні перепросини д-ра Джана Тиндслія, заступника суперітендента міської шкільної ради. Посадник висказав публично свій жаль, що підчас недавнього переслухання над проектом признання фондів на школи штуки й музики, коли Тиндслі заявився проти проєкту посадника, посадник назвав Тиндслія неуком. Виступ посадника викликав серед людей, що знають Тиндслія, обурення. Вони дали посадникови до зрозуміння, що при дебатуванню над спірними питаннями нічого не помагає називати когось дурнем, чи якнебудь інакше. Ля Ґвардія потім написав у своїй заяві, що йому жаль, що він ужив гострих слів.

Як хтось береться розбирати важне суспільне питання, краще най розбирає розумом, а не чувствами.

ПО БОЛЬШЕВИЦЬКИ.

Большевицькі „Вісти" повели широчезну кампанію проти ґенерала Капустянського як представника петлюрівського походу проти совєтської Росії.

Цей закид вони доказують на всі заставки. Лайка, підозріння, перекручування слів, перекручування фактів. Нарешті взялися навіть до імени ґенерала Капустянського.

Справді в тяжкій потребі мусять бути „Вісти", коли сходять до таких арґументів. Чогож діждуться „Вісти" з такою писаниною? Хіба того, що тільки той буде з ними арґументувати, що наївся фасолі.

ЧИ СПРАВДІ ТАК?

Начальник відділу „Американського Леґіону" в міській колеґії Ню Йорку збирається на війну проти комуністів у цій колеґії.

Поборювати комуністів радить він у цей спосіб, що радить студентам приступати до атлетичних орґанізацій, бо, мовляв, він переконався, що атлети все добрі Американці.

Хоче війни, хай йому, тільки пощо цей уступ з атлетами? Чи не чував він про одного Американця, кулачного чампіона світа, що підчас світової війни викрутився від військової служби?

ПОСТУП У СПРАВІ КРЕМПИ.

Під таким наголовком пише ґазета „Ню Йорк Ворлд-Телеґрем" статтю про звісну справу польського іміґранта Кремпи, котро поліція при нагоді доручення йому позву покалічила, а жінку вбила.

Ця ґазета з відомого ланцюха ґазетника Скрипса-Говарда є білим круком в американській пресі, що назагал справу досить іґнорує, гейби вона до неї не належала, гейби хотіла сказати, що її не обходить, що якийсь-там, як кажуть Американці, „ґад-дем-Полак" дістав поліційну кульку. Чи це чим грозить Американцеви?

Що грозить, знаємо про це ми, що маємо більший досвід з утисками. Та зрештою й цьому не можна дуже дивуватися, коли є й іміґранти, яких це не обходить, бо, мовляв, тут поліція пострілила Поляка, а що це може обходити українського або московського іміґранта? Що з такого розумування виходить, стане нам ясно, як щось подібне станеться Українцеви, а тоді московські й польські й інші іміґранти скажуть: „Що нам проти цього протестувати, що там гайдамаці поліція шкіру подіравила?

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний, складаю щиру подяку головному урядови нашої орґанізації за скоре виплачення мені посмертного в сумі $1,000 по моїй жінці Анні. Також дякую за ту щиру допомогу, котрої наш Батько Союз ніколи не відмовив мені довший час. Також дякую урядникам і членам тов. Івана Франка, від. 146 У. Н. Союза, і членицям Союза Українок в Дітройті і Сестрицтву і всім знайомим, котрі взяли участь в похороні. Дякую також о. Н. Струтинському за добру і щиру проповідь. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзови.

Григорій Бугай і діти.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З літнища.

— Чи багато в Яремчу Жидів?

— Ні, буде 40 процентів.

— А решта?

— Решта Жидівки.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НА ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ.

На повищу ціль вплинули з нагоди Першого Конгресу Українських Націоналістів такі жертви:

Т-во „Тисьменниця", відділ 33 У. Робітничого Союзу в Ню Йорку, Н. Й. $ 5.00
Сестрицтво У. Н. Союзу, відділ 212 в Вілінґ, Вест Вірдж. 5.00
Братство св. Николая в Вілінґ, Вест Вірджінія 5.00
Братство У. Н. Союзу, від. 56 в Вілінґ, Вест Вірджінія 5.00
Відділ ОДВУ ч. 33 в Вілінґ, Вест Вірджінія 5.00
(М. Петрик $1.50і, А. Совяк $1.00, С. Грушкевич 50 ц.,з каси $2.00.)

Українська Національна Протикомуністична Організація в Флінфлон, Ман., Канада. Жертвували по $1.00: І. Яків, Я. Нестеренко, Д. Костинюк, А. Корнейчук, В. Олійовський, М. Хахура, С. Гордій, О. Кравчук, Т. Пелех. По 50 ц.: М. Йорк, В. Клос, Г. Юник, В. Мотика, В. Сойко, І. Радіш, Д. Павлячек, С. Коняк, В. Прокоп, О. Кракош. Пі. Ф. Поґад 30 ц., пі. Л. Нестеренко 15 ц. Разом переслано 14.45
Відділ ОДВУ ч. 14 в Оборн, Н. Й. 30.00
Червоний Хрест ОДВУ ч. 30 в Ню Йорку 35.00
(З каси $25.00, пі. Середа й пі. Кравчук зложили $10.00).
Відділ ОДВУ ч. 35 в Вілмінґтон, Дел. 25.00
Жертвували по $5.00: Іван Гринишин, Теодор Ґула. До пушок зложили: Іван Шведа $1.25, Никола Кравчишин $1.00, Іван Гринишин 50 ц., Теодор Ґула 55 ц. Решта доложено з каси.
Українська Громада в Ню Брітейн, Конн. 57.19
Гроші ці зібрано завдяки А. Мельникові. До пушок зібрано $8.48, на бенкеті на зазив М. Новака зібрано $30.21, а за чіплення відзначок $18.50.
Відділ ОДВУ ч. 32 в Міннеаполіс, Мінн. 59.57
Жертвували Петро Качмар $30.00, Др. Микола Гайдак $10.00, Педро Гайва $5.00, Петро Приймак $2.00, Стефан Коцюба $2.00, прот. Павло Корсуновський $1.00. До пушок зібрали: Марія Працайова $2.25, Катерина Качмарова $1.77, Анна Денисова $1.70, Др. А. А. Ґрановський $1.50, Петро Гайва $1.15, Марія Гоцівна $1.0', Йосиф Ковалів 25 ц.
Відділ ОДВУ ч. 4 в Гемтремк, Міш. 236.71
Жертвували: на лісту ч. 337 Український Національний Хор „Думка" $10.00, на лісту ч. 335 Союз Українок відділ 26 $21.00. Збирала Анна Ганиш. Зложили: А. і П. Ганиш $5.00, А. Присташ $5.00, по $1.00: М. Джумаґа, К. Чорній, А. Біда, М. Заблотська, А. Байор, А. Стецько. По 50 ц.: Ю. Костюк, Т. Гайдук, К. Стасів, Ю. Кільчицька, М. Старжинська. По 25 ц.: Ю. Прибила, М. Воробець, М. Кулинич, М. Бидор, Т. Клиш, К. Кардаш, А. Кушнір, М. Васько, Д. Когут, М. Шандак. На лісту ч. 346, збирав Іван Курчак, зложили: Никола Горин $25.00, Др. А. Кібзей $10.00, Максим Чубка $10.00, Д. Шалапай $4.55, В. Туркевич $4.31, Йосиф Піпський $2.75, В. Окула $2.00, Г. Кравчишин $1.00, Т. Тричук $1.00, Е. Ганчарський $1.00, І. Кудла $1.00, П. Ковальчук 50 ц., по 25 ц.: І. аблоцький, М. Романяк, У. Клим, Р. Романів, Т. Данилишин, І. Цуцак. Разом зібрано $64.61. На лісту ч. 336, збирав Іван Заблоцький, зложили: Іван Заблоцький $10.., Анна Заблоцька $10.00, Т-во ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94 У. Н. С. $30.00. Разом зібрано $50.00. На лісту ч. 339, збирав Андрій Патра, зложили: ОДВУ ч. 4. в Гемтремк $50.00, М.У.Н. ч. 4 в Гемтремк $25.00, Андрій Патра $2.00, з пушок: Д. Шалапій $4.20, Д. Рубаха $2.38, Ів. Костюк $1.66, Никола Тиро $1.25, П. Старжинський 61 ц. Разом зібрано $87.10. На лісту ч. 347, збирав Василь Ґерула, зложили: Василь Ґерула $2.00, Г. Букачевський $1.00, М. Годованець 50 ц. Катерина Герман 25 ц., Анна Ґерула 25 ц. Разом зібрано $4.00.
28-мий відд. Союзу Українок в Вунсакет, Р. Ай 5.00
Сестрицтво Непорочного Зачаття Діви Марії при православній церкві в Вунсакет, Р. Ай. 10.00
Відділ ОДВУ ч. 16 в Вунсакет, Р. Ай. 3.00
Відділ ОДВУ ч. 40 в Тавтоні, Масс. 150.00
Відділ ОДВУ ч. 8 в Клівленд, Огайо 10.00
Братство св. І. Хрестителя, відд. 277 У.Н.С. в Гартфорд, Конн. 10.00
Чорноморська Січ ч. 17 в Ютіці, Н. Й. 10.00
22-гий відд. У. Н. Помочі в Конвей, Па. 5.00
Т-во ім. І. Франка, відд. 93 У.Н.С. в Сентрал Фолн, Н. Й. 10.00
Українська Православна Громада в Пасейку, Н. Дж. 5.00
Т-во ім. І. Франка, відд. 97 У. Н. Союзу в Пасейку, Н. Дж. 5.00
Українська Стрілецька Громада в Віндзор, Онт., Канада 50.00
Збирав Микола Нікон, зложили по $5.00: Павло Дуда, Микола Нікон. Франц Мартинюк $4.00, по $2.00: Гнат Поворозник, Олекса Косіковський, Н. Ткач, Василь Косіковський, Володимир Ґулевич. По $1.00: Ф. Пристанський, О. Мартинюк, Л. Мартинюк, Е. Доскоч, Р. Ковіковський, А. Ігнатовський, І. Двораківський, С. Фешанич, М. Яворський, І. Генга, О. Лисий, М. Медик, В. Тимчишин, О. Кіндяк, М. Сірко, І. Ґапа, Р. Каддубицький, Ф. Дереворіз, І. Мельник, М. Лисий, др. І. Миськів, Н. Кісіль, Л. Лисай, П. Поліщук. По 50 ц.: Анна Реваковська, Марійка Андрейців. По 25 ц.: М. Ґапа, Оттава готель, Семенюк М., Н. Н.
Організація Українок Канади ім. Ольги Басарабової у Віндзор, Онт., Канада 16.75
Зберали: Текля Різник і Юлія Поворозник. Зложили: Текля Різник $1.50. По 1.00: Дорія Кирилюк, Софія Лисий, Текля Каддубицька, Текля Мельник, А. Шеремета, Христина Мартинюк, Юлія Поворозник, Анна Ґапа, М. Яворський. По 50 ц.: Анна Реваковська, О. Косіковський, П. Дуда, Ф. Мартинюк, І. Двораківський, Ф. Пристанський, О. Лисий. По 25 ц.: Кася Ґапа, М. Ґапа, Р. Кибіч, Марія Шраер, В. Тимчишин, Ю. Косіковська, А. Ситарі, С. Фешнич, А. Доскоч, В. Майковська.
Відділ ОДВУ ч. 44 в Сентрал Фолс, Р. Ай. 34.88
Відділ ОДВУ ч. 51 в Честер, Па. 19.52
Жертвували: Петро Кучапський $5.00, Никола Рубаш $3.00. По $1.00: М. Тершавський, М. Височовський, А. Панків, пі. Коман. До пушокназбирали: о. О. Мицик $2.06, О. Єдинак $1.15, П. Урбан $1.12, П. Броніцький $1.10, С. Рубаш $1.00, К. Єдинак 40 ц., М. Піцюх 22 ц., В. Коваль 32 ц., Н. Василик 11 ц.
Т-во Запорожська Січ, відд. 388 У.Н.С. в Честер, Па. 10.00
Відділ ОДВУ ч. 39 в Бабилоні, Л. Ай. 100.00
Український Горожанський Клюб у Алентавн, Па. 25.00
Союз Українок з Алентавн, Па. 25.00
Софія Березіцька з Ню Гейвен, Конн. 10.00
Червоний Хрест ОДВУ ч. 19 в Ню Гейвен, Конн. 10.00
94-тий відд. У. Н. Помочі в Ню Йорку, Н. Й. 10.00
Т-во Ольги Басарабової в Шікаго, Ілл. 10.00
Червоний Хрест ОДВУ ч. 5 в Гартфорд, Конн. 5.00
пі. Яросевич з Гартфорд, Конн. 5.00
Чорноморська Січ ч. 12 в Стейплетоні, Н. Й. 5.00
Український Горожанський Клюб у Ню Йорку 5.00
Дмитро Скрабут з Ембрідж, Па. 5.00
Запорожська Січ у Брукліні, Н. Й. 15.00
Т-во Богдана Хмельницького в Брукліні, Н. Й. 10.00
Український Демократичний Клюб у Брукліні, Н. Й. 10.00
Відділ ОДВУ ч. 17 в Провіденс, Р. Ай. 37.75
Т-во „Дністер", відд. 361 У.Н.С. в Ню Йорку, Н. Й. 25.00
204-тий відд. У.Н.С. в Ню Йорку, Н. Й. 50.00
Червоний Хрест ОДВУ ч. 34 в Пасейку, Н. Дж. 10.00
Чорноморська Січ в Ембрідж, Па. 5.00
Союз Українок у Ню Йорку 5.00
Червоний Хрест ОДВУ ч. 9 в Сиракюз, Н. Й. 5.00
Українська Католицька Жіноча Громада в Сиракюз, Н. Й. 5.00
Відділ ОДВУ ч. 9 в Сиракюз, Н. Й. 5.00
Т-во „Січ", відд. 282 У.Н.С. в Сиракюз, Н. Й. 5.00
Червоний Хрест ОДВУ ч. 66 в Ню Брітейн, Конн. 5.00
Відділ ОДВУ і Червоний Хрест ОДВУ ч. 67 в Норвіч, Конн. 25.00
Українська Православна Парохія в Філядельфії, Па. 5.00
Т-во „Перемишль", відд. 141 У. Н. Помочі з Ню Йорку 5.00
Василь Калина з Ансонії, Конн. 5.00
Бувші Стрільці У.Г.А. з Ню Йорку 10.00
Організація Українських Ґросерників міста Ню Йорку 10.00
Молоді Українські Націоналісти ч. 12 з Філядельфії, Па. 5.00
270-тий відд. У. Н. С. в Джерзі Сіти, Н. Дж. 5.00
Т-во „Українська Січ", відд. 182 У.Н.С. в Кліфтон, Н. Дж. 10.00
Відділ ОДВУ ч. 21 в Вотервліт, Н. Й. 5.00
Молоді Українські Націоналісти відд. ч. 60 в Сейлем, Масс. 5.00
Т-во ім. Т. Шевченка, відд. 64 У.Н.С. в Петерсоні, Н. Дж. 10.00
Відділ ОДВУ ч. 65 в Елізабет, Н. Дж. 121.50
Збирав Іван Клок. Зложили: Відділ ОДВУ $10.00, Демократичний Клюб $10.00, Централний Комітет Укр. Нац. Організацій міста Елізабет $10.00, Т-во „Запорожська Січ" відд. 234 У.Н.С. $10.00, „Дочки України" відд. Союзу Українок $10.00, Братство св. Михаїла відд. 142 У.Н.С. $5.00, Співацьке т-во „Боян" $5.00, на лекції добр В. Авраменка на його поклик зложено $5.00, Роман Слободян $5.00, Василь Кардаш $5.00, Ігнатій Кінащук $5.00, Іван Клок $5.00. По $2.00: о. Йосиф Чаплинський, Микита Ґаліновнч, Михайло Крайц, Петро Остапчук, Михайло Гринішак, Марія Ґерета, Теодор Ґенеґа. По $1.00: В. Вітушинський, К. Пілат, І. Кіцанюк, П. Сташків, Анна Погранична, Юлія Жарська, Ю. Корнас, Т. Луняк, С. Яцків, Варвара Безкоровайна, М. Ґульник, Й. Борбеляк, І. Галущак 50 ц.
Відділ ОДВУ ч. 11 в Ню Йорку, Н. Й. 233.39
Відділ ОДВУ ч. 24 в Дідройт, Міш. 158.85
Молоді Українські Націоналісти ч. 24 в Дітройт, Міш. 10.00
Т-во ім. Т. Шевченка, відд. 267 У.Н.С. в Вестбурі, Л. Ай 25.00
Зложили по $1.00: Р. Каплун, О. Гладкий О. Петришин, Д. Кишенюк, Т. Хомик, К. Дідух, С. Пілат, А. Агрест, Н. Хомик. По 50 ц.: І. Кіценюк, В. Пришляк, М. Гарасимишин, Н. Гаврись, Т. Ярош, Ф. Малик, решту доложено з каси т-ва.
Гемстед, Л. Ай. 8.25
Зложили: А. Душенчук $2.25. По $1.00: В. Душенчук, І. Душенчук, М. Кирич, М. Гармонюк, І. Сеник, І. Гречин, Й. Миськів, Т. Багрій.
Теодор Гарасим з Брістол, Конн. 2.00
добр. Шелестинський з Судборі, Онт., Канада 2.00
Д. Шевчук з Горніпейн, Онт., Канада 2.00
Михайло Медвідь з Вілінґ, Вест Вірджінія 5.00
Петро Задорецький з Ню Йорку 10.00
Хор української прєзбитеріянської церкви в Нюарку, Н. Дж. 20.00
Петро Ординський з Ню Йорку 5.00
Українська греко-кат. церква при 7-мій вул. в Ню Йорку 22.73
Збірка в церкві в часі панахиди на 1-го вересня ц. р. за поляглих Героїв.
„Дочки України" в Шікаго, Ілл. 5.00
Українська греко-кат. церква св. Петра й Павла в Клівленд, Огайо 25.00
Союз Українок у Клівленд, Огайо 5.00
Сестрицтво Непорочного Зачаття, відд. 58 Провидіння в Пасейку, Н. Дж. 5.00
211-тий відд. У. Н. Союзу в Стейплетоні, Н. Й. 10.00
25-тий відд. Провидіння в Стейплетоні, Н. Й. 5.00
Український Демократичний Клюб у Стейплетоні, Н. Й. 5.00
Хор ОДВУ з Ню Йорку 25.00
Український Демократичний Клюб в Асторії, Л. Ай. 10.00
Братство св. О. Николая, відд. 5-тий У.Н.С. в Асторії, Л. Ай. 10.00
Українська Народня Поміч у Пітсбурґу, Па. 25.00
Молоді Українські Націоналісти відд. 4 в Гемтремк, Міш. 20.00
Анастазія Галабан з Ембрідж, Па. 5.00
А. Пасічник з Ню Йорку, Н. Й. 10.00
Відділ ОДВУ ч. 2 в Шікаго, Ілл. 5.00
Дмитро Костишин з Ню Йорку 5.00
пі. Кушляк з Бріджпорт, Конн. 5.00
Петро Маціовський, управитель „Свободи" з Джерзі Сіти 5.00
Українська Православна Церква при 14-тій вул. в Ню Йорку 35.00
Збірка в церкві в часі панахиди на 1-го вересня ц. р. за поляглих Героїв.
Союз Українок відд. 21 в Брукліні, Н. Й. 10.00
11-та Сотня Чорн. Січи в Честер, Па. 10.00
Теодор Сорока в Честер, Па. 5.00
Константин Сідзінський в Тавтоні, Масс. 50.00
Михайло Пруніцький в Тавтоні, Масс. 50.00
Українська Православна Громада в Пасейку, Н. Дж. 5.00
Відділ ОДВУ ч. 5 в Гартфорд, Конн. 18.00
Зложили по $1.00: Л. Апанович, І. Сачан, А. Данилюк, решта з каси.
Відділ Ч. Хреста ОДВУ ч. 66 і Горожанський Клюб в Ню Брітейн, Конн. 5.00
Братство св. Петра й Павла в Ню Брітейн, Конн. 5.00
Відділ ОДВУ ч. 47 в Шікаго, Ілл. 15.00
Т-во „Січ" в Ню Брітейн, Конн. 5.00
Відділ ОДВУ ч. 27 в Бостоні, Масс. 50.00
Союз Українок ч. 2 в Честер, Па. 10.00
Українська Православна Церква в Честер, Па. 8.65
Збірка в часі панахиди.
Українська Громада в Геркімер, Н. Й. 10.00
Збірка на 1-го вересня ц. р. Зложили по $1.00: І. Верещак, Р. Вітківський, Т. Факс, о. Й. Боднар, М. Гось, М. Сичик, М. Рапач, М. Павлишин. По 50 ц.: В. Насипаний, К. Довганюк, С. Ничай, М. Кричковський, Я. Політило. По 25 ц.: О. Ангел, О. Ціпко, В. Філіпчак, С. Максимів.
пі. Гребенецька з Ню Йорку, Н. Й. 5.00

Разом $2,421.49

М. Степанчук.

ТРИКУТНИК СМЕРТИ.

На чорний шлях вже сніг упав,
Сховався птах, кудись пропав.

І ліс і вруб вже побілів,
Хилиться дуб від бур, вітрів.

А сніг паде і день і ніч,
Мороз несе згадок безліч.

: : : :

І наш так шлях сніг порошив,
Як смертний жах життя косив,

Кістьми стелив рідний загін,
А ворог бив зі всіх сторін.

А ворог бив, за Збруч вас гнав;
В цвинтар й гроби наш край зміняв.

Лишали ви лани свої,
Трупів рови і цвинтарі.

: : : :

По цвинтарях там сніг лежить,
А на хрестах мороз тріщить.

Покрив лід вщерть Збруч і Дністер...
Там жах і смерть бродить тепер.

З обох сторін, як і в той час,
Безпощадно ворог бе нас.

І тут і там в неволі ми:
Нашим Збручем тріщать леди.

В трикутнику тиша, спокій,
А в серденьку туга і біль,

Туга і біль, що Збруч ріка
Ще наших піль кордон-межа.

: : : :

Та стає сніг, леди спливуть;
Зпід лютих криг води ринуть.

Загрює ще Дністер і Збруч
І обітре нам сльози з віч

І понесе ворожу кров
І розібе ланци оков.

Квітки будуть по берегах,
Хрести будуть у нас в вінках.

Трикутник той свідчить усе,
Що наш герой-Стрілець живе.

Як вдарить дзвін і там і тут,
Повстане він з кайдан і пут.

Понад Дністром, понад Збручем,
Летітимем вільним ключем!

Кордон-межу, що крає нас,
Ми розібемо в слушний час!

ОСІНЬ.

Вже золоте літо мов сон проминуло,
В безвістях пропало, на все потонуло,
А пташки стадами в вирій відлітають,
Гніздечка маленькі свої покидають.

В золотії шати ліс пишно прибрався,
Ніби в якісь думи важні задумався,
А вітер химерю свище і гуляє
І пожовкле листя з дерев обриває.

Діброва затихла, цвіти помарніли,
Ниви і садочки геть опустошіли.
Лиш ворон десь кряче, сорока скрегоче,
Б траві десь під листям цвіркун зацвіркоче.

Бурян там під тином іще рости хоче,
Посохле бадилля з вітром щось шепоче;
Природа сумує, що тепла не має,
Що скінчилось літо, що все завмирає.

Катерина Маланчукова.

Зрозумів,...

Ромко цілує її ручку.

— Коханий, я хотілаб —

— Що ти хотілаб, серце?

— Я хотілаб з тобою десь так піти, де ми булиб тільки удвоє самі для себе, де довкола нас не булоб ні живої душі...

— Добре — притакує Ромко — йдемо до нашого театру.

Мода.

Родина вибирається на фестин: Ірка бере ясну суконку до свого русявого волосся. Зіна бере чорну суконку до свого чорного волосся, а мама бере сіру суконку до свого сивого волосся.

Татко з розпукою гладиться по своїй лисині і каже:

— Ну, я хіба буду примушений лишитися в хаті.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ТОЛІДО, О.

З забави на визвольну боротьбу.

В суботу, дня 19. жовтня ц. р., відбулася передвесільна забава в домі громадян Униськів. Це були заручини їх дочки Марії з п. Леоном Новачиком. Присутні забавлялися дуже гарно й весело. Підчас цеї забави гром. Дмитро Медецький, касієр від. 167 У. Н. Союза, сказав пару слів про рідний край та попросив про жертву на визвольну боротьбу.

Жертвували по $1: Д. Медецький, С. Гавриляк, Г. Миськів, Анна Медецька; по 50 ц.: Н. Білан, І. Кульматицький, Б. Унисько, Катерина Білан, П. Зьонкевич, Н. Біледький, Ф. Жуковець, Л. Новачик; по 25 ц.: Й. Вальчак, А. Унисько Марія Унисько, а решта дрібними. — Разом $8.95.

Зібрані гроші вислано до краю через Обєднання.

Іван Кульматицький.

РОМ, Н. Й.

З гостини на ріжні цілі.

Згідно з посвідкою Обєднання з 24. вересня одержало воно з фармерської гостини, що відбулася 14 вересня в У. Н. Домі, $12.40, які розділено: $6 на визвольну боротьбу, $2.40 на Рідну Школу і $4 на політичних вязнів.

Зложили по $1: М. Гладун, В. Тимчишин, І. Лаврук, М. Капцьо, І. Налипа, О. Ґадз; по 50 ц.: В. Бучковський, М. Слободян, М. Данилишин, М. Фалінський; В. Бих 35 ц.; по 25 ц.: О. Маланиця, А. Мошків, А. Яворський, С. Бих, П. Романович, Т. Керницький, М. Худик, П. Залипецький, Т. Буркотинський, М. Мандрик, В. Ґембурич, М. Мекий, І. Когут. Дрібними 85 ц.

Олекса Ґадз.

ПЕРЕД ОСУДОМ ЛЮДЕЙ

На могилах свічки горять,
Попи правлять парастас
По тих, що полягли в бою
За Вкраїну тай за нас.

Походились всі миряни,
Зійшлась рідня вся тай всі,
Щоб Стрільцям поклін віддати
У задушні святі дні.

Над одною могилою
Стоїть дідуньо зігнутий,
В руках ціпок, волос білий,
Прийшов внука помянути.

Над другою сльози ронять
Батько й матінка старенькі,
А при третій прикляклими
Братчик і сестра рідненькі.

До четвертої припала
Бідна стара вдова-мати;
Прийшла з сином одинаком,
Що в могилі, розмовляти.

А там далі біля гробу
Стоїть підросток хлопчина,
Що по батькови остався,
Як мала ще був дитина.

Там знов далі зтиха плаче
Не стара ще молодиця,
Що по Стрільці четарику
Осталась вона вдовиця.

Лиш коло одного гробу,
Що в нім Стрілець сиротина,
Не ридає батько й мати,
Ані други, ні родина.

Лише крадьком на могилу
Бідна наймичка вдивилась,
Що, дівчино, сивіє
Й лозою з горя схилилась.

Дідів, батьків, сестер, братів
І всіх рідних біль святий,
Лише вона свій скриває
Перед осудом людей.

Анастасія Рибакова.

РАДІО.

КЛІВЛЕНД, О.

З рамени Злучених Українських Організацій міста Клівленду буде передана спеціяльна українська програма на радіо-стації WGAR в суботу, 2-го листопада в годині 8-мій ввечір. На програмі буде співати Український Народний Хор під проводом п. Л. Сорочинського. Про Українську незалежність буде говорити адв. О. Е. Малицький.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ. (16)

Лейді Бет зрозуміла, що її принято як божество. Але вона не мала про це великої певности, бо бачила по огидних обличчях циx людей, що її оточували з усіх сторін, що вони повні дикого фанатизму, що може легко звернутися проти неї, якщо вона зробилаб якусь помилку, що зродилаб у їх викривлених умах якесь підозріння.

Тепер Ніярх, покинений найстарший жрець, хотів звернути увагу народу на себе. „Жертви! — він кричав. „Зложім жертву подяки. Принесіть скоро сина Аркіша, бо чудесні знаки показали, що це він має тепер умерти для слави Баала".

Викрикуючи дико госанна, юрба встала й уставилася в довгу лінію. Арбеля схопила лейді Бет за руку та повела її на чолі походу. Потім процесія стала йти поволі до темної, містичної розколини, що містила Високу Палату страшного Баала.

Як похід проходив попри мешкальні печери племени, лейді Бет бачила, як два чоловіки тягнули з одного мешкання борикаючогося хлопця, що кричав у страху й розпуці. Вона прочула, що мала незадовго бути свідком страшного обряду пожертвування безсильної жертви.